

EEN HELDENSTRIJD

of

DE KAPITEIN DER BOSCHGEUZEN

EERSTE DEEL

VIJF-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK

Ontmaskerd

Laurens Lodens, de vader van Lysbeth was met hart en ziel de nieuwe leer toegedaan, sedert hij den Bijbel, dien hij van een Antwerpschen tapijtkoopman, ten huize zijns zwagers ontving, met aandacht gelezen had. Maar daar hij aan de oprechtheid der duiven, ook de voorzichtigheid der slangen paarde, gelijk het verboden Boek hem leerde, had hij den vijanden der Hervorming nog niet 't minste wapen in de hand gegeven om dit tegen hem te keeren. De Bijbel lag op een verborgen plaats in den vloer en werd slechts te voorschijn gehaald en opengeslagen als de deur gegrendeld en de eikenhouten vensterluiken gesloten waren, terwijl Rolf, de trouwe wachthond iederen verspieder, die op de zeven stuivers bloedgeld zon, door luid geblaf aankondigen zou.

Op den alom bekenden Geuzenhoek, een wijk der gemeente St. Maria-Hoorebeke, ziet men tegenwoordig nog een hoeve uit dien benarden tijd, toen onze vaders leden en stredden voor de vrijheid van geweten, de vrijheid der gedachte, en een geheime kelder in de eerbiedwaardige woning herinnert den bezoeker aan de dagen der vervolging.

Naar deze hoeve willen we onze lezers leiden en wel den dag na Heins' martelaarschap.

Laurens Lodens, een kloeke veertiger, bevond zich met zijn vrouw en dochter aan den noendisch, toen een bezoeker het erf betrad wiens komst een bos joeg op Lysbeths wang, welke na al 't gebeurde te Oudenaarde, hun kleur verloren hadden.

Rolfs luid geblaf deed den boer opkijken en door de kleine

— 133 —

in lood gevatte ruitjes zag hij den jongeling, van wien zijn dochter hem reeds gesproken had, Antoon Ravels.

— Is hij dat? vroeg hij aan Lysbeth.

De maagd knikte verlegen.

Lodens stond op en ging den jonkman aan de deur begroeten.

— Welkom op mijn hoeve, heer Ravels, want uw naam en ook uw hoedanigheden zijn mij reeds bekend, zei hij minzaam en hij reikte den bezoeker de hand.

Antoon nam die hand aan... en ja, zonder blozen durfde hij in dat eerlijk, open gelaat staren, durfde hij de vereelte hand drukken, durfde hij den groet in de meest hoofsche termen beantwoorden.

En de verrader wankelde niet, toen hij de zindelijke, ruime woonkamer binnentrad en een diepe buiging maakte voor de moeder van het meisje, dat hij wetens en willens op afschuwelijke wijze bedroog.

Moeder Anna bood hem een stoel aan en wilde hem dwingen aan den maaltijd deel te nemen, maar de jongeling sloeg het dringend aanbod af, voorwendende dat hij niet hongerig was.

Eerst werd er over 't weder gesproken, tot Antoon zelf over den dood van Heins begon en, zich diep ontroerd veinzende, de onthoofding van zijn oom bejammerde.

— Maar, was uw oom een hervormde? vroeg de landman.

— 't Schijnt zoo, heer Lodens, want hij was in 't bezit van den Bijbel... Doch ik meen te mogen veronderstellen, dat hij nog weifelde en ook die aarzeling uitgesproken had, want zooals ge weet stierf hij niet den vuurdood.

— De geest is gewillig, maar het vleesch is soms zwak, en die meent te staan, zie toe, dat hij niet valle, hernam de boer... Misschien werd uw oom op de pijnbank door vreeze beheerscht en durfde hij zijn geloof niet bevestigen... Doch ik heb vernomen, dat hij voor 't sterven pater Antonius, den ketterjager, harde waarheden heeft gezegd, waaruit ik besluit, dat de burger op den laatsten stond zijn aarzelingen toch overwon en als een trouwe martelaar Christi den dood tegemoet trad.

Misschien ook werd hij gevat terwijl hij nog Gods woord

onderzocht, zoodat de tijd hem ontbrak de volle waarheden des Evangeliums te doorgronden en te verstaan.

— Zoo zal het wezen, veinsde Antoon... Hij was een eerlijk en oprecht man, ingetogen en braaf, wien niemand iets ten laste kon leggen... en als een misdadiger moest hij sterven op 't schavot. De huichelaar veegde een traan weg, en vervolgde, maar zijn dood heeft mij nieuw leven in 't harte gestort... mijn aarzelingen doen verdwijnen, want wie uit het Bijbelboek kracht put om zô den dood in te gaan, beuigt door zijn martelaarschap dat de H. Schrifture de waarheid bevat.

— Uw woord treft mij, heer Ravels, zei Lodens ontroerd. Ja, heerlijk, is de getuigenis der martelaren en hun bloed zal 't zaad zijn der ware Kerke. Niet de boozen, de schuldigen worden in onze dagen naar kerken of galgen gesleept, maar de goeden en getrouwen... Een onzer broederen sprak het uit toen hij te Brussel den brandstapel beklom en riep: Toen ik een dronkaard en steler, een twister en hoereerder was, liet men mij ongemoeid, maar nu ik door 's Heeren genade tot inkeer gekomen ben, word ik gestraft. En te Dixmude, vervolgde Lodens heftiger, werd hetzelfde betuigd door een eenvoudig man, die toen zijn weldoener Walter Kapell aan den vuurpaal gebonden was, den rechters toeschreeuwde: « Gij bloeddorstige moordenaars, die man heeft geen kwaad gedaan, maar mij spijs gegeven. » Hij wierp zich in de vlammen om te sterven, met hem, die zich altijd over de armen ontfermd had, en werd slechts met moeite gered. Den volgende dag haalde hij 't verbrande lichaam van den paal, droeg het op zijn schouders naar den opperburgemeester, waar ook de andere magistraten vergaderd waren, legde zijn last aan de voeten der heeren, roepende: « Daar, moordenaars, gij hebt zijn vleesch gegeten, eet nu zijn beenderen. »

Lodens was recht gestaan en zijn gelaat glansde, zijn oogen flikkerden, toen hij profetisch sprak: « Maar geen dwang zal den Bijbel vernietigen, geen wreedheid, geen raderen of galgen, of brandstapels of schavotten zullen de Hervorming tegenhouden, het licht, dat reeds naar alle zijden uitstraalt, verdooven! Ja, de rook zal de zonne verduisteren, en de bodem gedrenkt worden met bloed. Ja men kan de boomen ritsen met lijken en de rivieren er door verpesten...

maar wij of onze kinderen verwerven eens gewis de vrijheid om God te dienen naar ons geweten, de vrijheid om te denken, wat we verkiezen... die vrijheid, welke Goddelijk is, hoe Rome ze ook vervloekt en beteugelt! »

Antoon Ravels moest zich geweld aandoen om kalm te blijven... De fiere taal van den eenvoudigen landman maakte indruk op hem, en nogmaals gevoelde de jongeling een zweem van berouw over zijn gruwelijk verraad.

Lodens zat weer in zijn zetel, maar beefde nog van ontroering en eensklaps greep hij Ravels hand en vroeg hem:

— En gij jonkman, kent gij den vrede, dien deze wereld niet geven kan? Is het alleen verbolgenheid over de wreedheid, die de Nederlanden ontvolkt, welke u naar onze zijde drijft, of zijn u de schellen van de oogen gevallen en ziet ge de dwalingen van Rome?

— Ik heb den Bijbel onderzocht, maar begeer nog veel uitlegging; toch mag ik verklaren, dat de Kerk van Rome mij geen ruste meer schenken kan, antwoordde Ravels zedig.

Hij hield de oogen ter neder geslagen, want hij durfde Lodens' blik niet trotseeren... maar de boer schreef dit aan bescheidenheid toe en vervolgde op vaderlijken toon:

« De Heere zal zijn werk aan u voleindigen. Ja er heerscht strijd in een oprecht hart, eer er gebroken kan worden met iets dan men jaren lang voor waarheid hield, maar dan is de bekeering ook ernstig. Ik weet, dat gij karaktersterkte bezit, gij hebt het bewezen door uw hulpe mijn dochter in de vreeselijke dagen der beproevinge betoond... en ik ben er u oprecht dankbaar voor. Lysbeth heeft met mij gesproken en 't is mij bekend, wat u hier henenvoert. Leert elkander beter kennen en zoo de Heere wil en wij leven, zullen moeder en ik U onzen zegen schenken als onze zeer lieve kinderen, voor wier heil wij elken dag bidden. »

Antoon wilde de maagd ten huwelijk vragen, maar Lodens sneed hem den weg af, door zijn toestemming tot een verloving te geven.

Een verloving slechts... en dan moest hij nog maanden en maanden wachten, al dien tijd zijn vermomming behouden, hier den Geus en te Oudenaarde den ketterjager spelen! En alles kon aan 't licht komen, al zijn huichelen, al zijn drijven... en dan!

O, kon hij Lysbeth maar opgeven... maar vergeten... doch hij beminde haar... of beter hij begeerde heur lichaam... en elken dag steeg zijn hartstocht voor de schoone maagd.

— «Heer Lodens, Lysbeth en ik kennen elkander reeds geruimen tijd, en schroomvalligheid weerhiel mij van den plicht, reeds eerder met u te spreken, hernam de jonkman, aarzelend. O, ik verlang naar den stond, dat ik haar huwen mag, om altijd met haar te wezen... »

Steeds zijt ge een welkome gast in mijn woning, Antoon... maar waarom ons overhaasten... Het huwelijk is een geweldige stap in 't leven van den mensch en de jeugd bedenkt zulks te weinig... ik weet het, maar daarom zijn de ouders verplicht goeden raad te schenken... Gij zult niet meer veilig wezen te Oudenaarde...

— Neen, heer, en daarom wenschte ik hier te leven, in 't woud met mijn broederen, maar dan ook gevoel ik de behoefte aan een huis, aan een vrouwe, met wie ik lief en leed deelen zal.

— O, die jeugd... die jeugd! schertste de boer... Is het nu een tijd om een huwelijk te sluiten? Is het verstandig thans een huisgezin te stichten, terwijl we in verdrukking leven? Wij zien uit naar de verlossing, die weldra komen moet... 't Zij we hier blijven, 't zij we heen trekken naar veiliger streken tot ook in de Nederlanden de vrijheid wonen zal... Leer wachten, Antoon, en nogmaals, ge zijt hier welkom en ieder mag weten dat gij Lysbeths verloofde zijt. Maar wat zegt mijn dochter er van... en moeder dan? Die vrouwtjes zitten daar alsof dit alles hun niet aanging.

— Wat zou ik bij vaders wijze woorden te voegen hebben? antwoordde moeder Anna... 't Geluk van mijn eenig kind ligt mij te nauw aan 't harte om haar overijld uit den huize te sturen. O, 't is een wreede tijd... denk aan onzen broeder en zuster Blommaert, aan Pauwelken, en de vrouw veegde een traan weg...

— Antoon, laat ons wachten! zei Lysbeth vertrouwelijk... O, vader en moeder, ge hebt mij verblijd door uw toestemming tot onze verloving... Antoon mag hier komen, hij zal als een kind van uw huis wezen... En God zal ons barmhartig zijn... Antoon, nietwaar, wij kunnen wachten.

De jongeling zon reeds op een middel, om zijn verlangen

door te drijven. Hij zou met Lysbeth wandelen mogen... hij zou met haar alleen zijn, haar meelokken naar Oudenaarde... en dan, ha! dan zou hij 't masker afwerpen... dan zou zij de zijne zijn, ook zonder den ouderlijken zegen. En daarom antwoordde hij op verheugden toon:

— 't Is waar, ik was te haastig en ik moest mij dankbaar toonen. Gij weet nauwelijks wie ik ben, laat ik eerst uw vertrouwen winnen... Zeker, Lysbeth, wij kunnen wachten en hopen!

Maar plotseling verbleekte Ravels en angstig staarde hij door 't venster.

Een jonge krijgsman stapte door den boomgaard.

— « Ha! onze goede vriend met den rooden band, riep Lodens vroolijk... Onze geheimzinnige boodschapper... en toch zoo eerlijk als goud. »

En ook dezen bezoeker ging hij tegemoet en leidde hij vriendelijk binnen.

De krijgsman groette de aanwezigen en nam den stoel, dien moeder Anna hem aanbood.

Maar zijn gelaat stond strak en ernstig, zoodat de landman hem vroeg:

— Toch geen slecht nieuws, hoop ik? »

— Neen, boer, heden rust Titelmans... maar iets anders voert me herwaarts, dan de aankondiging van een booze mare. Niemand kent mij... en ik ken u allen... Dikwijls moest ik mijn daden aanhalen om wantrouwen te mijden. Men beschuldigde mij nog dezen morgen, dat ik gisteren den verrader gespeeld en Titelmans ingelicht had over de plannen der Geuzen... Maar daar zit de verrader, En de krijgsman wees naar Ravels, die over al zijn leden begon te beven.

— Nu lastert gij! riep Lodens heftig verontwaardigd.

En Lysbeth snelde naar haar verloofde en sloeg hem den arm om den hals.

— Krijgsman, de heer Ravels is de verloofde van mijn dochter, zei de landbouwer op fieren toon.

— Ik was verpletterd door uw valsche aantijging... verpletterd door al het monsterachtige daarvan, kreet Ravels, rechtspringend. Waarvan beschuldigt ge mij?

— Van veel, antwoordde de jongeling. Ik weet wel, wantrouwen ondervind ik weder... en Blommaert is hier niet, om mij te verdedigen, Blommaert wien ik drie malen het leven

redde en dus bewees, dat ik een trouwe Geus ben! Ge vraagt nu, waarvan ik u beschuldig! Luister... en blijf kalm als ge kunt... blijf kalm in de aanwezigheid dezer eerlijke ouders, van dat goed, vertrouwend meisje.»

— Ik luister, antwoordde Ravels, die zijn onrust niet verbergen kon.

't Scheen of hij een afgrond aan zijn voeten zag... of er geen redding meer mogelijk was.

— Luister dan! Ik durf beweren, dat gij Blommaert hebt verraden en daarvoor een bondgenootschap sloot met een rabauw, schelen Bert van Oudenaarde...

Lysbeth slaakte een luiden gil en riep dan verontwaardigd:

— Zwijg, zwijg... o! welke lage lastertaal... Antoon luister toch niet!

Lodens klemde de lippen opeen.

— Laat mij voortspreken, hernam de krijgsman... Ik beschuldig u van vadermoord!

Antoon werd bleek als een doode... en vond geen woorden om zijn aanklager tegen te spreken.

— Heins was uw vader... en gij... gij zelf bracht hem op 't schavot... weeral met medeplichtigheid van schelen Bert! En gij haattet den eerlijken burger... omdat deze tegenwerkte toen ge Corteville om een ambt smeektet. Door 't verraad jegens Blommaert zijt ge ook schuldig aan den dood zijner vrouwe, de arme moeder, wier lijk ik hielp vervoeren naar het woud... en waar Pauwelken gebleven is zult ge ook wel weten, ofschoon ik niet bewijzen kan, aan wie ge 't knaapje overleverdet! Maar dat ge veel omgingt met pater Antonius, zegt reeds genoeg.

— Laster, laster! jammerde Lysbeth.

— Maar antwoord dan toch Ravels... antwoord! riep Lodens heftig. Ik geloof den krijgsman niet... ik kan niet... maar verwacht tenminste, dat ge u verdedigt!

— Neen hij moet mij nog een wijle aanhooren, hernam de aanklager... Ravels... of liever Heins, ik beschuldig u nog hiervan, dat ge een geheime dienaar der Inkwisitie zijt... en alleen wacht om zulks openlijk te wezen tot ge dit weerloos meisje in uw macht hebt. Antwoord nu!

Lysbeth stond bevend nevens den jongeling... Lodens staarde dezen somber aan... moeder Anna keek ernstig...

— Welnu... ik ben geen dienaar der Inkwisitie... maar wel een van den hoogbaljuw... nu weet ge het! barstte Ravels los. En snel trok hij zijn zwaard. Maar zijn tegenstander ontwapende hem... Vloekend liep de ontmaskerde naar de deur. De krijgsman wilde hem achterna snellen, maar werd hierin weerhouden door Lodens, die hem toeriep:

— Laat hem gaan... geen doodslag op mijn erf...

Later zou Lodens zich zijn goedertierenheid diep beklagen! Lysbeth lag weenend in de armen harer moeder...

— Denk niet meer aan hem, kind... hij was uwer onwaardig... dank God voor deze openbaring, hoe zeer ze u ook schokt, troostte de vrouw, die echter met haar kind schreide...

Maar de maagd kon niet spreken... alles was te hevig, te plotseling voor haar...

De krijgsman stak zijn zwaard in de scheede en reikte Lodens de hand.

De boer drukte ze zwijgend, want de ontroering was hem nu ook te machtig. Maar toen de bezoeker wilde heengaan, hield Lodens hem tegen en vroeg stamelend:

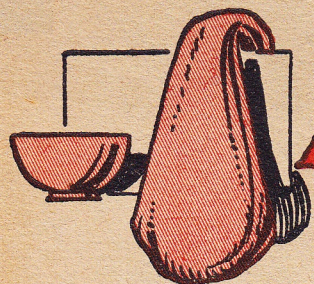
— Hoe... hoe wist gij dat alles. Wie zijt ge dan toch?

— Een Geus, Lodens... en een hater der Inkwisitie en dezer dienaren. Meer kan ik u thans niet zeggen... evenmin over de wijze waarop ik dien verrader leerde kennen. Dit wil ik u mededeelen, dat ik hem reeds lang bespiedde... maar hij was sluw. Gisteren vóór we naar Oudenaarde gingen, had ik hem uit 't oog verloren. 'k Begreep dat hij Titelmans of Corteville onze plannen was gaan mededeelen... Ik bezwoer den Geuzen hun voornemen op te geven... zeggende dat we verraden waren door Ravels. Niemand hechtte geloof aan mijn woorden... ja en toen het bleek, dat ik waarheid had gesproken, werd ik mistrouwd door sommigen. Blommaert verdedigde mij... Ik zocht weer Ravels' spoor en vond 't, volgde hem tot bij uw woning... verborg mij eenigen tijd en kwam hier op het rechte oogenblik. Lodens, luister naar mijn raad... verlaat deze hoeve... ge staat van heden af als ketter opgeteekend...

Nauwelijks een uur later verlieten een man en twee weenende vrouwen de woning. Lodens en de zijnen gingen het aantal bannelingen in 't woud vermeerderen.

EEN

HELDEN

STRIJD

*of de kapitein
der boschgeuzen*

door A. HANS

EEN

HELDENSTRIJD

OF

De Kapitein der Boschgeuzen

door

A. HANS

EVANGELISATIE DRUKKERIJ

Groendreef, 67, Brussel

—
1926